

Dato: 12.09.2019
Saksnr.: 2018/369
Løpenr.: 27820/2019
Arkiv: S82
Saksbehandler: Marlin Øvregård Løvås

UTTALE - NASJONAL RAMME FOR VINDKRAFT PÅ LAND

Saksnr	Utvalg	Møtedato
62/19	Formannskapet	24.09.2019
54/19	Kommunestyret	01.10.2019

RÅDMANNEN SITT FRAMLEGG TIL VEDTAK:

Tysvær kommunestyre har følgende uttale til forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land:

- 1) Kommunestyret krever at areal i Tysvær kommune utgår fra området definert som «egnet» som areal for vindkraftproduksjon. Kommunen mener at lav produksjonskostnad i området har fått for høy prioritet og at andre viktige verdier og interesser som natur, friluftsliv, landskap og bebyggelse må vektes høyere. Det er allerede godkjent konsesjoner for 3 vindkraftverk i kommunen, den samlede belastningen er derfor allerede stor.
- 2) Fokus på produksjon av andre former for fornybar og ren energi, samt bruk av spillressurser fra industri og energieffektivisering bør prioriteres i stedet for økt vindkraftproduksjon på land.

Sigurd Eikje
rådmann

Bjørn Bruaset
Teknisk sjef

BEHANDLING I FORMANNSKAPET - 24.09.2019

Arvid Bakken la frem følgende fellesforslag fra H, Ap, KrF og Sp om nytt punkt 2, og at rådmannens punkt 2 blir punkt 3.

Nytt punkt 2:

Tysvær kommunestyre anbefaler at det nasjonalt innføres minsteavstand til vindturbiner på min. 10x totalt turbinhøyde til annen bebyggelse. Dette begrunnes med:

Vindturbiner skaper både hørbar-, lavfrekvent- og infralyd. Forskning tilsier at kun rapporter med Lden dB(A) blir mangelfull, da den ikke vektlegger helseskadelig lavfrekvent- og infralyd. En må fremover også vise et rent lineært desibel lydnivå ned til 1 Hz (uten A-vekt eller andre støyfilter).

Det er tre mekanismer hvor støy fra vindkraft kan påvirke vår helse:

1. Forstyrret nattesøvn og stress fra hørbar lyd. Godt dokumenterte virkninger
2. Plager relatert til lavfrekvent lyd og infralyd. Flere leger og spesialister på hørsel (otonevrologer) er bekymret for virkninger av eksponering mot lavfrekvent lyd og infralyd (Shepherd, Salt, Enbom, Holm)
3. VAD (Vibroakustisk sykdom) – Fortykning av vegger i blodkarsystemet etc. Forskningsinstitusjon i Portugal (Dr. Mariana Alves-Pereira).

Rådmannens punkt 1:	Enstemmig
Nytt pkt. 2:	8 stemmer, H, Ap, Sp og Krf
Rådmannens pkt. 2 – som nytt pkt. 3:	Enstemmig

BEHANDLING I KOMMUNESTYRET - 01.10.2019

Punktvis avstemming:

Pkt. 1 og pkt. 3 i formannskapet sin innstilling ble enstemmig vedtatt.
Pkt. 2 i formannskapet sin innstilling ble vedtatt med 26 mot 3 stemmer (Rettedal, Kalkvik og Hellerslien, FrP)

VEDTAK I KOMMUNESTYRET - 01.10.2019

Tysvær kommunestyre har følgende uttale til forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land:

- 1) Kommunestyret krever at areal i Tysvær kommune utgår fra området definert som «egnet» som areal for vindkraftproduksjon. Kommunen mener at lav produksjonskostnad i området har fått for høy prioritet og at andre viktige verdier og interesser som natur, friluftsliv, landskap og bebyggelse må vektles høyere. Det er allerede godkjent konsesjoner for 3 vindkraftverk i kommunen, den samlede belastningen er derfor allerede stor.
- 2) Tysvær kommunestyre anbefaler at det nasjonalt innføres minsteavstand til vindturbiner på min. 10x totalt turbinhøyde til annen bebyggelse. Dette begrunnes med:

Vindturbiner skaper både hørbar-, lavfrekvent- og infralyd. Forskning tilsier at kun rapporter med Lden dB(A) blir mangelfull, da den ikke vektlegger helseskadelig lavfrekvent- og infralyd. En må fremover også vise et rent lineært desibel lydnivå ned til 1 Hz (uten A-vekt eller andre støyfilter).

Det er tre mekanismer hvor støy fra vindkraft kan påvirke vår helse:

1. Forstyrret nattesøvn og stress fra hørbar lyd. Godt dokumenterte virkninger
2. Plager relatert til lavfrekvent lyd og infralyd. Flere leger og spesialister på hørsel (otonevrologer) er bekymret for virkninger av eksponering mot lavfrekvent lyd og infralyd (Shepherd, Salt, Enbom, Holm)
3. VAD (Vibroakustisk sykdom) – Fortykning av vegger i blodkarsystemet etc. Forskningsinstitusjon i Portugal (Dr. Mariana Alves-Pereira).

- 3) Fokus på produksjon av andre former for fornybar og ren energi, samt bruk av spillressurser fra industri og energieffektivisering bør prioriteres i stedet for økt vindkraftproduksjon på land.

SAKSUTREDNING:

Bakgrunn

Olje- og energidepartementet (OED) ba i brev av 09.02.2017 Norges vassdrag og energidirektorat (NVE) om å utarbeide en nasjonal ramme for vindkraft på land. Forslaget skulle inneholde:

- Et oppdatert kunnskapsgrunnlag for landbasert vindkraft
- Kart med forslag til de mest egnede områdene for lokalisering av vindkraft.

Arbeidet med en nasjonal ramme for vindkraft følger opp omtalen i energimeldingen (Meld. St. 25 (2015-2016)) som Stortinget sluttet seg til våren 2016 (Innst. 401 S (2015-2016)). I energimeldingen heter det bl.a. at *"regjeringen vil legge til rette for en langsiktig utvikling av lønnsom vindkraft i Norge"*, og at *"Olje- og energidepartementet vil utarbeide en nasjonal ramme for konsesjonsbehandling av vindkraft på land"*.

NVE har sendt over sitt arbeid til OED. Forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land består av et kart med 13 utpekte områder som NVE mener er egnet for vindkraftproduksjon. I arbeidet med å peke ut disse områdene har både NVE og andre fagmyndigheter gjort omfattende geografiske analyser som bygger på det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget. Områdene er valgt ut ved å analysere vindressurser og nettkapasitet opp mot andre miljø- og samfunnsinteresser.

Det er fortsatt konsesjonsbehandling som skal avgjøre om et sted er egnet for vindkraftproduksjon. Tiltak innenfor de utpekte områdene kan få avslag, og prosjekter utenfor utpekte områder kan få godkjenning. Rammen skal likevel brukes som et styringsverktøy. Prosjekter det søkes om utenfor de utpekte områdene vil ha vanskeligere for å få konsesjon, og NVE vil ikke prioritere disse prosjektene.

OED har nå sendt saken på høring, høringsfrist er satt til 1.oktober. Departementet ønsker innspill til NVEs forslag til nasjonal ramme, og til om det bør fastsettes en nasjonal ramme for vindkraft i Norge.

Saken var oppe i formannskapet den 04.06.2019, hvor følgende utsettingsforslag fikk enstemmig flertall;

«Saken utsettes og behandles i kommunestyret seneste 01.10.19

Rådmannen bes ta initiativ til at Haugaland Vekst arrangerer en fagdag og folkemøte i Tysværtunet medio august.

Det legges til grunn en bred og faglig informasjon om landbasert vindkraft, havvind samt andre fornybare energiformer.

Videre ber en om at energieffektivisering av eksisterende vannkraftanlegg tas med i informasjonsarbeidet, gjerne i samarbeid med Haugaland Kraft og SKL.

Formannskapet understreker viktigheten av at alle interesser skal bli hørt, og ber om at verneinteresser og reiselivsinteresser inviteres særskilt med i informasjonsarbeidet.»

Den 28.08.2019 ble det arrangert en fagdag om vindkraft, hvor også NVE var tilstede og presenterte forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land. I formannskapet den 27.08.2019 ble det bedt om at saken fikk en ny behandling.

Dokumentasjon og vurderinger

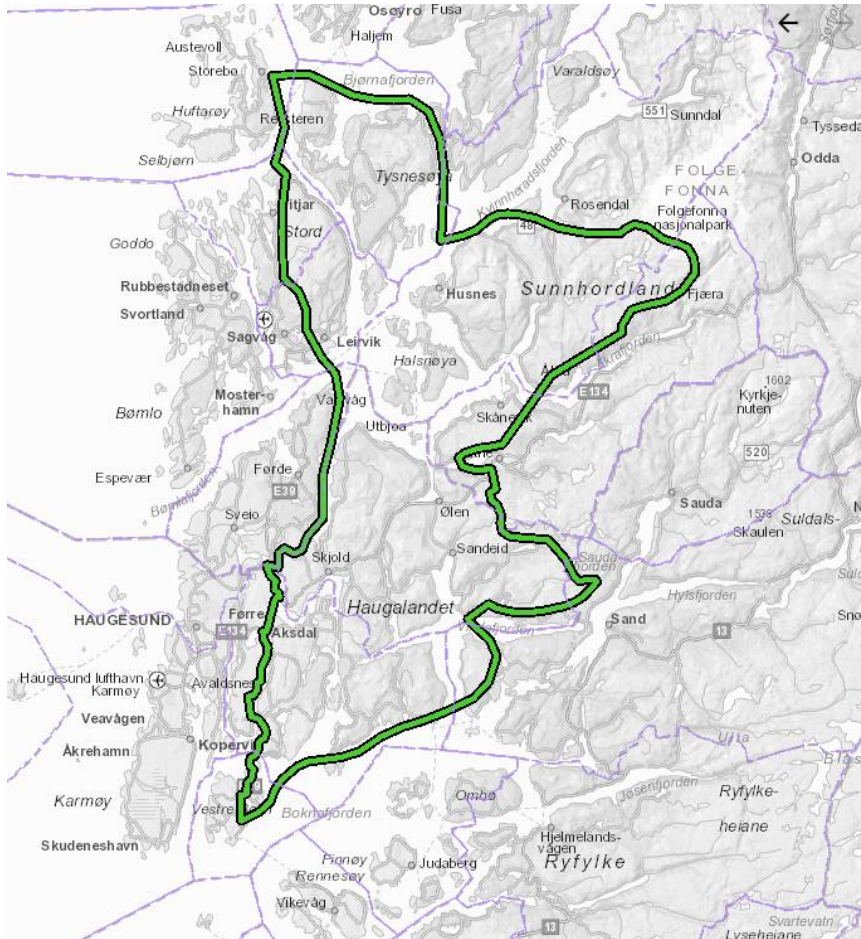
Om arbeidet med nasjonal ramme for vindkraft på land

Den ene delen av NVEs forslag til nasjonal ramme er et oppdatert kunnskapsgrunnlag om hvordan vindkraft påvirker og kan påvirke miljø- og samfunnsinteresser. Kunnskapsgrunnlaget består av 21 temarapporter med oppdatert faglig kunnskap, vurderinger av hvordan denne kunnskapen skal brukes i vindkraftsaker og status i forhold til behov for videre kunnskap.

Den andre delen er et kartgrunnlag hvor det er utpekt 13 områder som er vurdert å være egnet til vindkraftutbygging. Ved utarbeidelse av kartet har en først gjort en grovanalyse av vindressurser og

mulighet/kostnad for nettilknytning. En har så ekskludert alle områder hvor det er helt klart at vindkraftproduksjon ikke er egnet, såkalte «harde eksklusjoner». Dette er for eksempel områder med tett bebyggelse, verneområder over 3 km², store innsjøer, flyplasser etc. Videre har en vurdert de «myke eksklusjoner», dette er eksklusjoner av arealer der virkninger for en enkelt interesse i mange tilfeller tilsier at de ikke bør bygges vindkraftverk, feks statlig sikrede friluftsområder, referanseområder for kystlynghei, freda kulturmiljøer, buffersone rundt drikkevann, etc.

I Tysvær ligger store deler av kommunen inn under et av de 13 områdene som NVE mener egner seg til vindkraftproduksjon; «Sunnhordaland og Haugalandet». Området strekker seg fra Bokn i sør til Tysnes i nord, se figur 1.

Figur 1: Kartutsnittet viser området «Sunnhordaland og Haugalandet» som er et av de 13 områdene som er utpekt som mest egnet for vindkraft på land. <https://temakart.nve.no/link/?link=nasjonalramme>

I rapporten skriver NVE om dette området:

«Sunnhordaland og Haugalandet har gode produksjonsforhold for vindkraft, og er et av områdene vi har vurdert til å være mest egnet for ny produksjon i et kraftsystemperspektiv. I det utpekte området er det samtidig mange viktige miljø- og samfunnsinteresser knyttet til blant annet fugl, friluftsliv og bebyggelse. På tross av disse interessene framstår det utpekte området fra et nasjonalt perspektiv som et av de mest egnede områdene for ny vindkraftutbygging. I denne vurderingen har vi lagt mye vekt på de gode forutsetningene for nettilknytning.»

Status vindkraft i Tysvær kommune i dag

Det er per i dag tre vindkraftverk som er godkjente og har fått konsesjon i Tysvær kommune:

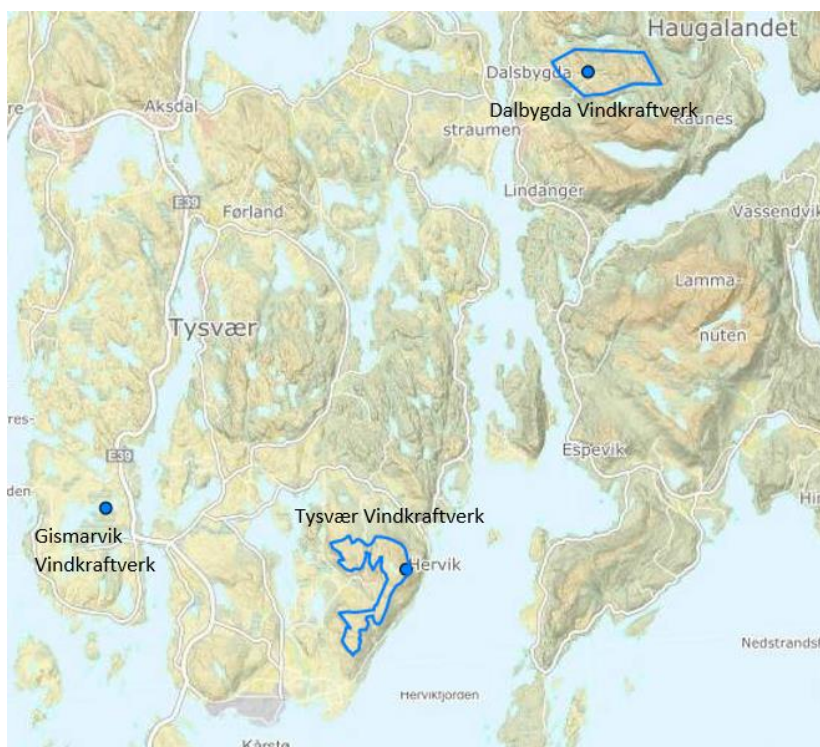
- Tysvær vindkraftverk
 - o Installert effekt 39 MW, forventet årlig produksjon 132,6 GWh
 - o Godkjent 2008, stadfesta 2009, utsatt frist for idriftsettelse 31.12.2020
- Gismarvik Vindkraftverk,

- Installert effekt 15 MW, forventet årlig produksjon 51 GWh
 - Godkjent 2013, frist for idriftsettelse 31.12.2020
- Dalbygda Vindkraftverk
- Installert effekt 42 MW, forventet årlig produksjon 142,8 GWh
 - Godkjent 2014, stadfesta 2017, frist for idriftsettelse 31.12.2020

Ved realisering av disse tre vindkraftverkene vil den totale årlige produksjonen være hele 326,4 GWh. Til sammenligning er det årlige forbruket av strøm i husholdninger i kommunen på ca 75 GWh (SSB).

Av de tre vindkraftprosjektene som er godkjent av NVE i Tysvær kommune ligger Tysvær Vindkraftverk og Dalbygda Vindkraftverk innenfor område som er vurdert som «egnet». Gismarvik vindkraftverk ligger utenfor.

Det er NVE som behandler søknad om konsesjon for vindkraft. Disse sakene er unntatt behandling etter plan- og bygningsloven, jf. plan og bygningsloven § 1 -3. Kommunen gir uttaler i forbindelse med konsesjonsbehandlingen.

Figur 2: Kart over godkjente vindkraftverk i Tysvær kommune (www.temakart-rogaland.no)

Fylkesdelplan for vindkraft i Rogaland

I 2007 vedtok fylkestinget i Rogaland fylkesdelplan for vindkraft i Rogaland, godkjent av Miljødepartementet i 2009. I planen har en gått gjennom flere områder og delt de inn i «ja», «kanskje» og «nei» områder.

Figur 3: Utsnitt fra regionalplan for vindkraft i Rogaland. TV: Rødt omriss er «nei»-områder, gult er «kanskje»-områder, og grønt er «ja»-områder. TH: Kartlagt konfliktpotensial, rødt er stor grad av konflikt, grønt er liten grad av konflikt.

Rådmannens merknader og tilrådning

For å nå togradersmålet må dagens utslipp av klimagasser ned, og økt produksjon av fornybar energi er et ledd i dette arbeidet. Rådmannen ser at det er et behov for produksjon av fornybar energi globalt. Norge har gode vann- og vindressurser og kan levere fornybar energi til Europa. Dette må likevel ikke gå på bekostning av andre viktige verdier. Selv om hvert enkelt vindkraftprosjekt skal vurderes i konsesjonsbehandlingen, legger den foreslåtte rammeplanen sterke føringer. NVE påpeker at alle prosjekter må gjennom en konsesjonsbehandling, men rådmannen er likevel bekymret for at det blir en enklere saksgang og at prosjekter i «egnede» områder lettere får konsesjon. Rådmannen er engstelig for hva det vil bety for andre viktige samfunnsinteresser og verdier i kommunen, da store deler av Tysvær ligger i et «egnet» område. For enkelte av temaene går det fram at kun regionale og nasjonale verdier vil bli hensyntatt ved konsesjonsvurdering. Hva med de lokale verdiene? Kommunen er planmyndighet. Gjennom energiloven og plan- og bygningsloven er konsesjonsgitte vindkraftanlegg unntatt krav om regulering. Slik rådmannen ser det vil en utpeking av utbyggingsområder egnet for vindkraft ytterligere kunne tilsidesette det kommunale selvstyret. Vurdering av konsesjon må foretas for hvert enkelt prosjekt, hvor nasjonale, regionale og lokale hensyn blir ivaretatt.

I arbeidet med forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land er det utarbeidet ulike temarapporter/fagrapporter. Rapportene gir et godt statusgrunnlag for vindkraft på nasjonalt nivå, og omtaler hvilke potensielle konfliktområder en har, samt hvor det er behov for ytterligere kunnskap. Flere av temarapportene sier at en vet lite om konsekvenser av utbygging av vindkraft i Norge, feks i forhold til fugl, der det i liten grad har vært gjennomført for- og etterundersøkelser.

Det ligger i NVE's mandat at vindkraftproduksjon skal vurderes i et nasjonal perspektiv. Rådmannen mener likevel at de utarbeidede kartene som viser «egnede» områder for vindkraftutbygging er for omfattende og grovmaskede. Innenfor «egnet» areal i Tysvær kommune ligger det verneområder, vakre landskap, inngrepsfrie naturområder (INON), boliger, fritidsbebyggelse, drikkevannskilder og viktige tur- og fritidsområder, for å nevne noen. Rådmannen mener at lave produksjonskostnader på grunn av god tilgang til nett har fått høy prioritet i dette området. I kommunen er det allerede godkjent vindkraftproduksjon på totalt 326,4 GWh i året, fordelt på tre prosjekter. Den samlede belastningen i et område må vurderes opp mot nye tiltak.

Vindkraftverk krever store arealer og er ofte plassert på eksponerte steder. Særlig i tilknytning til strandlinjen er det flere områder i kommunen som er kategorisert som både nasjonalt og regionalt viktige landskap, ref rapporten «Vakre landskap i Rogaland». Disse er av type kystheilandskap på Haugalandet og kyst- og øylandskap i Ryfylket. Vindkraftanlegg vil være ødeleggende for landskapsbildet i disse områdene.

Området mellom Førlandsfjorden og Skjoldafjorden/Hervikfjorden var foreslått ekskludert fra «egnet» området av Miljødirektoratet på grunn av fugletrekk, men det er valgt å likevel være omfattet. Det er flere områder i kommunen hvor det er registrert rovfugl. En kan særlig nevne den rødlistede hubroen hvor en har lite data, og det er usikkerhet rundt eksakt lokalisering. Miljødirektoratet påpeker dette i sine vurderinger. Det er også påpekt at det i Tysvær er flere regionalt viktige friluftsområder.

Fra flere konsesjonssaker for vindkraft er det erfart at etter at konsesjon er gitt, blir det søkt om vesentlige endringer, særlig knyttet til turbinenes størrelse. Dette fører til at prosjektene endrer karakter underveis, uten at det blir konsekvensutredet. En slik konsesjonspraksis bør strammes inn. Videre er ikke vindkraft lokalt beskattet på samme måte som feks vannkraft. Når en kommune avstår verdifulle naturressurser til storsamfunnet, bør en del av denne verdiskapningen tilfalle lokalsamfunnet.

Nasjonal ramme for vindkraft på land omhandler nettopp vindkraft på land. Vindkraftproduksjon til havs er kort omtalt i rapporten. Vindkraft til havs har et potensial for produksjon av fornybar energi som et alternativ til landbaserte vindkraftverk, kanskje med mindre grad av konflikt. I denne sammenheng mener også rådmannen at ny teknologi for produksjon av fornybar og ren energi fra andre energikilder enn vind bør løftes frem. Større fokus på bruk av ressurser som i dag går til spille og energieffektivisering bør også være en del av den samlede løsningen for å få ned klimagassutslippene. Den mest miljøvennlige kWh er den kWh som ikke blir brukt.

Vedlegg

- 1 Høringsbrev
- 2 Forslag til nasjonal ramme for vindkraft - NVE
- 3 Analyseskjema for område 16